

# Rolf Sjöström

## Forskningsarkivet tur och retur

Till Sveriges glömda historia hör rollen som transocean kolonialmakt. I nästan 100 år (1784-1878) härskade svenska staten över den lilla klippön Saint-Barthélemy, belägen i en av Karibiska havets utkanter. Spår av den exotiska besittningen saknas inte, tvärtom finns det gott om lämningar i arkiv på olika håll både här hemma och ute i världen.

På Saint-Barthélemy finns det i dag dessvärre mycket sparsamt med historiska dokument från Sverigetiden. När Sverige sålde ön till Frankrike 1878 tog de nya ägarna hand om merparten av arkivmaterialet. De svenska akterna blev visserligen kvar men sov en törnrosasömn ända fram till 1932, då de packades ned i åtta packlårar och fraktades till Guadeloupe, som Saint-Barthélemy administrativt tillhör. Arkivet fortsatte att föra en undanskymd tillvaro och "upptäcktes" först vid en brand 1956. Ingenting ska emellertid ha brunnit upp. Olyckligtvis råkade papperen i oordning förutom att vattenskadorna vållade bekymmer. De angripna dokumenten spreds ut för att torka i gräset bara för att utsättas för nya risker.

“There were goats all over, an animal always eager to chew and eat anything should it even be a dry marriage contract or a royal letter from the 18th century.”<sup>1</sup>

Saint-Barthélemyarkivet fortsatte sin anonyma tillvaro på Guadeloupe ända fram till 1961 då svenskamerikanerna Rolf och Florence Lamborn landade på Guadeloupe för en kort visit. Nu blev det emellertid inte så, Rolf Lamborn skulle komma att ägna sig åt Saint-Barthélemyarkivet under två decennier. Resultatet blev den s.k. Lamborn-samlingen som förvaras på Riksarkivet. Här återfinns bl.a. avskrifter och maskinskrivna sammandrag ur det digra arkivmaterialet.

Nästa gång Saint-Barthélemyarkivet på Guadeloupe skulle bli föremål för uppmärksamhet var när Dan Brändström besökte ön 1967 och kunde mikrofilma delar av beståndet. Bland det som fotograferades hittar man kyrkoböcker och mantalslängder från den svenska församlingen, tillsammans med handlingar rörande slaveriet i den svenska besittningen.<sup>2</sup>

Förutom att göra arkivmaterialet tillgängligt för forskningen fyllde filmningen dessutom funktionen att bevara innehållet i dokument som hotades att förstöras. De svenska dokumenten transporterades så småningom till franska nationalarkivets filial i

---

<sup>1</sup>Lamborn 1964, ss. 38, 39.

<sup>2</sup>Brändström 1967. För texter om Sverige som slavnation se t. ex. Sjöström 1999.

Aix-en-Provence i Frankrike. Där torde de få stanna på obestämd tid, eftersom materialet är alltför bräckligt för att klara resan tillbaka till Guadeloupe.

### **Koloniprojektet**

Sveriges gästspel i Karibien ingår i ett större mönster av månghundraårig kolonial dominans med nedslag i såväl Östersjöområdet som territorier i fjärran oceaner. Några av dessa erövringar har granskats i ett tvärvetenskapligt forskningsprogram som fokuserat sambandet mellan utbildning och kolonialism.

Projektet *Utbildning och kolonialism: Svenska undervisningsprojekt i Torne Lappmark och Nya världen på 1700- och 1800-talen* (Education and Colonialism: Swedish schooling projects in Lapland and the New World in the 18th and 19th centuries) fick sin start 1993 under professor Egil Johannssons ledning. Riksbankens Jubileumsfond finansierade projektet som avslutades 1999.<sup>3</sup>

Tre svenska kolonier ingick i undersökningen; Delawaredalen i Nordamerika, Saint-Barthélemy i Karibien samt Torne Lappmark i norra Skandinavien.

### **Delaware**

Kolonisationen av Delawaredalen 1638-1655 av har studerats av historikern Daniel Lindmark.<sup>4</sup> Syftet med den sverigestyrda undervisningen var att vidmakthålla svenskheten i en befolkning som upplevde ett religiöst-etniskt främlingskap (diaspora). Trots att Sveriges politiska hegemoni i Delaware blev kortvarig dröjde ett kulturellt inflytande kvar under lång tid. Den svensk-lutherska undervisning som bedrevs ännu på 1800-talet skulle dock slutligen komma att ersättas av en nyttoinriktad utbildningskod av amerikanskt snitt.

Den svenska ockupationen av Delawaredalen var som synes ganska snabbt över. På Saint-Barthélemy härskade Sverige desto längre; i nästan hundra år (1784-1878) vilket är svenskt rekord i sammanhanget. Pedagogen Rolf Sjöström blev huvudansvarig för denna del av Koloniprojektet som beskrivs utförligare lite längre fram.

### **Torne lappmark**

Torne Lappmark var beläget i vårt närområde men i en periferi behärskad av ett rikssvenskt centrum. Inte långt borta tonar ekot från ett berömt uttalande som tillskrivs Axel Oxenstierna "Wi hafva i Norrland Wårt Indien". Språkforskaren Tuuli Forsgren är den projektmedarbetare som ägnat sig åt Torne Lappmark.<sup>5</sup> Enligt hennes analys favoriserades, till skillnad från Delaware, de inhemska språken i avsikt att främja den för kolonisationen viktiga religiösa integrationen. I en jämförelse med skolorna på Saint-Barthélemy konstateras hur en evangelisk kursplan (evangelical curriculum) får funktionen av en kolonial kursplan (colonial curriculum).

### **Saint-Barthélemy**

Den relativt sparsamma forskningen om det svenska Saint-Barthélemy innehåller, så långt jag vet, inte någon studie som riktat in sig på utbildningssystemet. Mitt eget intresse för ön och dess koloniala skola väcktes under en vistelse på ön i slutet av

---

<sup>3</sup>Lindmark 2000.

<sup>4</sup>Lindmark 2000, ss. 15-40.

<sup>5</sup>Forsgren 2000.

sextiotalet. Tjugofem år senare fick jag möjlighet att fördjupa mig i öns skolhistoria<sup>6</sup> inom ramen för Koloniprojektet.

Min tidigare forskning gjorde det naturligt att placera skolan i ett brett samhällskritiskt perspektiv, något som den koloniala kontexten också inbjöd till. Med denna teoretiska ansats följde försök till orientering i den mångstämmiga diskursen om utbildning och kolonialism. Kyrkornas och missionssällskapens kontroversiella roll - "the Cross followed the Flag" hade en framträdande plats i den aktuella litteraturen. I studierna av den i trängre mening fackmässiga litteraturen har frågor om läroplaner och utbildningens innehåll varit ett av mina huvudintressen.

Sökandet efter empiriskt underlag för undersökningen om skolsystemet i Saint-Barthélemy har krävt omfattande uppspårning och insamling av historisk dokumentation förvarad i arkiv med stor geografisk spridning.

Undersökningen har vägletts av en modell som tar sikte på ett brett spektrum av faktorer såsom mål, aktörer, metoder och innehåll.

Resultaten av studien pekar på social kontroll som en central funktion i utbildningen, i synnerhet efter slaveriets upphörande då fysisk kontroll i princip inte längre var möjlig. En annan slutsats är att även om ockupationsmakten må ha strävat efter att överföra en svensk utbildningstradition tog det lång tid innan skolreformen 1842 fick några påtagliga konsekvenser på Saint-Barthélemy.

Den svenska överhöghetens engagemang för skolan går ändå inte att ta miste på. Ett talande exempel är en bekymrad guvernörs pedagogiska lägesbeskrivning: "not a twentieth of the total population in the Countryside know how to read and write, which is also the case of the lower classes in the Town."<sup>7</sup> Kanske svartmålar den gode guvernören situationen, för i samma skrivelse vädjar han om mera resurser till skolan i form av en ny lärarkraft. Men man bör samtidigt komma ihåg att 40 till 60 procent av barnen i skolåldern ser ut ha varit inskrivna i kolonins skolor. Det empiriska materialet ger också vid handen att eleverna gjorde framsteg i läsning och skrivning.

## Svenska arkiv

### *Forskningsarkivet vid Umeå Universitet*

När jag började söka efter empiriskt underlag för min studie av Saint-Barthélemy behövdes inga långa resor. Forskningsarkivet vid Umeå Universitet kunde nämligen erbjuda material från arkivet på Guadeloupe, lagrat på ett antal mikrokort. Denna arkivresurs blev en avstamp för min egen forskning om Sveriges koloniala skola på Saint-Barthélemy. Efterhand kom arkivstudierna att utvidgas till en rad institutioner här hemma och utomlands. Nedan följer en resumé över viktiga kontakter och fynd.

### *Umeå universitetsbibliotek*

Forskningsarkivet delar miljö med Umeå universitetsbibliotek. Här har jag kunnat studera ett bestånd av Svenska Missionssällskapets "Missions-Tidning" som inte

---

<sup>6</sup>Sjöström 2000.

<sup>7</sup>Sjöström 2000 s. 152, not 245.

sällan bjuder på nyheter från Saint-Barthélemy. I exempelvis tidningens andra nummer för 1839 får man veta att det startats en skola för kolonins fattiga barn.<sup>8</sup>

### ***Riksarkivet***

Bland svenska arkiv av betydelse för Saint-Barthélemystudien framstår inte oväntat Riksarkivet som det mest betydelsefulla. Framför allt gäller detta den s.k. S:t Barthélemysamlingen (SBS) som bildades redan på 1870-talet. Här förvaras handlingar som gick från Saint-Barthélemy till moderlandet. Relevant material är inbäddat i exempelvis korrespondens mellan tilltänkta lärare och den koloniala administrationen på ön. Av stort intresse är guvernörsrapporter som ofta berör skolväsendet på Saint-Barthélemy.

SBS hyser därutöver handlingar från Ecklesiastikdepartementet, varibland en ämbetsskrivelse från ärkebiskop Anton Niklas Sundberg där han är bekymrad över bristen på själavård för öns evangelisk-lutherska bekännare.<sup>9</sup>

Riksarkivet förvaltar likaledes den tidigare nämnda Lambornsamlingen med talrika uppgifter om de anglikanska, metodistiska och romersk-katolska kyrkor som var engagerade i skolan på Saint-Barthélemy.

### ***Latinamerikainstitutet***

Riksarkivet är inte ensamt om att hysa en samling exklusivt ägnad åt Sveriges forna besittning i Karibien. Latinamerikainstitutet vid Stockholms universitet har nämligen öppnats för det s.k. S:t Barthélemybiblioteket som är en deposition från S:t Barthélemysällskapet. Ett värdefullt inslag är Irene Åbergs handskrivna utdrag ur guvernörsrapporter från Saint-Barthélemy till Finansdepartementet i Stockholm.

### ***Kungliga Biblioteket***

Kungliga Biblioteket (KB) i Stockholm förfogar över en uppsättning av "The Report of Saint Bartholomew", nyhetstidningen som utkom i huvudstaden Gustavia mellan 1804 och 1819.<sup>10</sup> KB:s samlingar inrymmer dessutom "Svenska Missionssällskapets protokoller jämte handlingar" med frekventa upplysningar om Saint-Barthélemy. Bland akterna för 1837 förekommer ett brev daterat 30.8 som berör en av de återkommande orkanernas härjningar då "Ett gudfruktigt ungt fruntimmer i lyckliga omständigheter, som uppoffrade mycket af sin tid och verksamhet för att befördra barnens framsteg, dödades under orkanen."<sup>11</sup>

### ***Roggebiblioteket***

Roggebiblioteket i Strängnäs utgör en separat enhet under Kungliga Biblioteket. I de Wallquistska samlingarna ryms ett urkundsmaterial relaterat till den förste svenske guvernementspastorn på Saint-Barthélemy, Sven Thunborg, inte minst hans Kyrkobok med löpande noteringar om läsförmåga. Thunborg kommer själv till tals i sina "Tankar

---

<sup>8</sup>Missions-Tidning. No 2, 1839.

<sup>9</sup>Anton Niklas Sundbergs ämbetsskrivelse. 10.7.1873. S:t Barthélemysamlingen. Riksarkivet.

<sup>10</sup>Jag har också haft tillgång till The Report i Uppsala Universitetsbibliotek.

<sup>11</sup>Svenska Missionssällskapets protokoller jämte handlingar. 30.8.1837. Svenska Missionssällskapets arkiv. Kungliga Biblioteket Stockholm.

om öen St. Barthelemy".<sup>12</sup> Han skriver engagerat om "St. Barthelemy, detta enda lilla fottfäste Sverige någonsin ägt i West-Indien" och är besviken över att det merkantila syftet efter sju år ännu inte uppnåtts. Situationen kräver en blottläggning av de orsaker "som hålla detta Nybygge i vanmagt".

THE REPORT OF ST. BARTHOLOMEW	
<i>Cum Gratia &amp; Privilegio S.æ. R.æ. M.æ.</i>	
N:o 49.	Saturday, the 27 April, 1805.
<hr/>	
<p><i>List of Gifts &amp; Subscriptions for the Institution of a Public School or College in the Island of St. Bartholomew, (continued from N:o 46) augmented with several appropriations for the said Institution.</i></p> <p><b>A</b>mount brought over from N:o 46 - - - Sp. Drs 2205. -- 5.</p> <p><b>A</b>mount of the Revenue of <math>\frac{1}{8}</math> in the Church-Cistern (of which <math>\frac{1}{8}</math> George of Trolle Esqr. made a gift to the Institution) for 1798 - - - 27. 9. --</p> <p><b>D</b>:o of Mr. Vincent Ubedas Gift, appropriated to this Institution by Decree of the Court 26 Sept. 1800, - - - 22. -- --</p> <p><b>D</b>:o of some Effects left by Mr. Devaux appropriated by the Court same day - - - 18. 2. --</p> <p><b>D</b>:o of the Revenue of <math>\frac{1}{8}</math> in the Church-Cistern up to the 31 Aug. 1800 - - - 52. 10. 3.</p> <p><b>D</b>:o of 13 printed blank Letters of naturalization commonly called Burgers Briefs, (which Blanks were printed for account of the Institution) for the year 1800 - - - 13. -- --</p> <p><b>D</b>:o of 24 Printed Blank Sea-Passes (printed equally for account of the Institution) for year 1800 - - - 24. -- --</p> <p><b>D</b>:o of 9 Blank Letters of Naturalization for 1801 - - - 9. -- --</p> <p><b>D</b>:o of 30 Blank Sea-Passes for d:o - - - 30. -- --</p> <p><b>D</b>:o of 11 Blank Letters of Naturalization 1802 - - - 11. -- --</p> <p><b>D</b>:o of 33 Blank Sea-Passes for d:o - - - 44. -- --</p> <p><b>D</b>:o of Means collected in the Sparing box kept at the Court Office from the 24 Sept. 1800 till the end of for 1802 - - - 148. 8. 3.</p> <p><b>D</b>:o of 54 Blank Letters of Naturalization for the year 1803 - - - 54. -- --</p> <p><b>D</b>:o of 127 Blank Sea-Passes for d:o 127. -- --</p> <p><b>A</b>mount carried forward Sp. Drs 2933. 5. 2.</p>	<p>Amount brought over Sp. Drs 2933. 5. 2</p> <p>Amount of 114 Blank Letters of Naturalization for the year 1804 - - - 114. -- --</p> <p><b>D</b>:o of 152 Blank Sea-Passes for d:o 152. -- --</p> <p><b>D</b>:o of Sundry gifts in the box for d:o 21. 1. 1.</p> <p>By His Majesty's most Gracious Ordinance of the 26 March 1804 four Dollars have been paid to the Institution for each of the following liberated persons viz.</p> <p>Mulatto Boy Nicolas.</p> <p>Ditto ditto Edward.</p> <p>Negro Woman Phillis.</p> <p>Ditto Man Paschal Honore.</p> <p>Ditto Woman Camilla</p> <p>Ditto ditto Betty Beverhoudt</p> <p>Mulatto Woman Gertrud LeGrand</p> <p>Negro ditto Sarah Wade.</p> <p>Mulatto Man Edward. <u>56. -- --</u></p> <p>Amount carried forward 3256. 4. 2.</p> <p><i>Extrait des Minutes du Conseil Royal tenues à Sa Seance du 2. September 1790.</i></p> <p>M. J. La cour S'étant apperçu depuis quelque temps, qu'il s'élève des disputes entre les propriétaires des emplacements fixes dans ce Bourg de Gustavia, à cause du peu d'exactitude, que les vendeurs &amp; acquereurs ont mis à fixer les Bornes des dits emplacements &amp; à cause de divers changements faits de temps à autre dans l'allignement des rues &amp; des quartiers du Bourg; considérant, que la confusion qui en resulte, deviendrait de jour en jour plus grande et plus difficile à remedier; jugea à propos de faire lever le plutôt possible un plan du dit Bourg, qui contiendrait la mesure &amp; le piétage non seulement de chaque quartier &amp; chaque rue principale &amp; traversière, mais</p>

*Utdraget ur The Report of St. Bartholomew redovisar stöd och bidrag till en planerad skolinrättning.*

<sup>12</sup>Sven Thunborgs "Tankar om öen St. Barthelemy". Roggebiblioteket, Srängnäs.

## Europeiska arkiv

### *Centre des Archives D' Outre-Mer*

Beträffande arkiv utanför Sveriges gränser känns det naturligt att börja i Frankrike och det franska kolonialarkivet "Centre des Archives D' Outre-Mer"(CAOM) i Aix-en-Provence. Också här har det skapats en särskild Saint-Barthélemysamling, "Fonds suédois de Saint-Barthélemy", i själva verket en deposition av svenskarkivet på Guadeloupe. Delar av beståndet är dessvärre i bedrövligt skick. En av arkivbuntarna blev tillgänglig först efter speciellt tillmötesgående av arkivledningen medan en annan nyckelvolym inte gick att använda därför att dokumenten höll på att falla sönder i småbitar. Det är angeläget att det snabbt görs något för restaurering och mikrofilmning. Intresse saknas inte medan det är svårt att hitta någon som är villig att betala.

### *Archives Nationales*

CAOM är en filial till Archives Nationales i Paris. I Parisarkivet finns det tillgång till mikrofilm material från Saint-Barthélemysamlingen i CAOM. Bland dessa data märks en svensk guvernörsrapport som berättar om planerna på att inrätta en skola "pour les pauvres enfants de la colonie" och att sända ut den metodistiska missionären Margaret Scott som lärare och föreståndarinna.<sup>13</sup>

### *Bibliothèque Nationale*

"Salle des catalogues" i *Bibliothèque Nationale* i Paris erbjuder åtskilligt vad gäller skrifter och sökmedel om kolonialhistoria. Religiös utbildning i en kolonial miljö, "l'enseignement religieux et élémentaire des noirs", är det högintressanta temat i en central text från 1846.<sup>14</sup> Samma ämne är representerat i en bibliografisk text av karibhistorisk karaktär<sup>15</sup>

### *School of Oriental and African Studies*

Under den svenska ockupationen av Saint-Barthélemy var det tämligen väl sörjt för undervisning av öns barn och ungdomar. Utbildningsaktörer var de fyra olika trossamfund som var verksamma på ön.<sup>16</sup> Inte minst var metodisterna mycket aktiva på skolans område, avspeglat i en omfattande produktion av skriftliga handlingar. Stor nytta har jag haft av protokoll från årliga möten med den metodistiska synoden (Synod Minutes) på grannön Antigua. Dessa och andra urkunder från metodisternas missionsverksamhet är deponerade hos School of Oriental and African Studies vid London University. Stora delar av beståndet har överförts till mikrokort som kan beställas från ett företag i Holland.<sup>17</sup>

---

<sup>13</sup>James Haasum's Report 16.4.1839. Aix 50 MI Bobine 125. Archives Nationales Paris. Betr. Margaret Scott se Sjöström 2002.

<sup>14</sup>Compte rendu 1846.

<sup>15</sup>Rennard 1931.

<sup>16</sup>Förutom den svenska evangelisk-lutherska kyrkan anglikaner, metodister och romerska katoliker.

<sup>17</sup>Inter Documentation Company. P.O. Box 11205. 2301 EE Leiden. The Netherlands.

## Utomeuropeiska arkiv

När vi kommer till arkivinstitutioner utanför Europa är den logiska startpunkten Saint-Barthélemy. Men praktiskt taget alla urkunder från den svenska perioden försvann, som vi sett tidigt från ön, först till Guadeloupe och sedan till Aix-en-Provence i Frankrike.

Vid besöket i rådhuset, La Mairie, i huvudstaden Gustavia hittade jag bland överlevande dokument den digra volymen "Matrice Cadastrale Suédoise". Den innehöll handritade kartor i ett fastighetsregister "Cadastre", med angivande av kvartersnamn som Sköldpaddan, Träsket och Räfven.

### *Archives Départementales. Guadeloupe*

Saint-Barthélemy sorterar under det franska "fjärrdepartementet" Guadeloupe, som under den korta tiden 1813-1814 tillhörde Sverige. Departmentsarkivet är beläget i huvudorten Basse-Terre. Det mesta av det svenska Saint-Barthélemyarkivet är ju dock flyttat till Frankrike.

Ett av fynden i departmentsarkivet på Guadeloupe var tidskriften "Nos Paroisses".<sup>18</sup> Den ger ur ett romersk-katolskt perspektiv spännande glimtar ur Saint-Barthélemys skolhistoria.

Arkivet på Guadeloupe härbärgerar vidare svåråtkomlig litteratur, exempelvis en opublicerad doktorsavhandling om Saint-Barthélemy.<sup>19</sup> Samlingarna upptog vidare en text om Guadelouparkivets egen historia<sup>20</sup> Det svenska Saint-Barthélemyarkivet ägnas ett eget avsnitt. Texten poängterar att dokumenten var upprättade på tre olika språk; svenska, engelska och franska.

### *Archives de l'Evêché Guadeloupe*

Basse-Terre är även Guadeloupes kyrkliga centrum och platsen för det katolska stiftsarkivet på Guadeloupe. Dokument om skolan på Saint-Barthélemy kunde vittna om insatser av katolska barmhärtighetssystrar.

### *Archives of the Anglican Diocese of Antigua*

I de koloniala erövrarnas kölvatten följde missionssällskapen. Men kyrkorna blev kvar trots att den världsliga makten dragit sig tillbaka. I likhet med Guadeloupe var Antigua en kolonial stödjepunkt i Karibien. I huvudstaden S:t John's på Antigua regerar den anglikanske biskopen över ett vidsträckt stift som omfattar stora delar av Karibien och angränsande områden. I biskopsgården vårdas Antiguastiftets urkunder. En handskriven Bishops' Diary skildrar stiftschefernas visitationsresor till bl.a. Saint-Barthélemy med konfirmation som stående inslag. Genomgång av tryckta skrifter gav utdelning i form av en text om kyrka och skola i en karibisk miljö.<sup>21</sup> Något som ter sig bekymmersamt med arkivet är att, i vart fall det material som jag studerade, inte har filmats och att dess framtid därför är osäker.

---

<sup>18</sup>(Voyages aux) S:t Martin et S:t Barthélemy (Echo de la Reine, 1938-1940).

<sup>19</sup>Thirioux Odaterad.

<sup>20</sup>Schnakenbourg 1969.

<sup>21</sup>Flax Odaterad.

### ***Methodist Archives Antigua***

Antigua ligger i samma region av Karibiska havet som Saint-Barthélemy. Till huvudstaden S:t John's är metodisternas arkiv lokaliserat. Här träffade jag på sökmedel med speciell karibisk inriktning.<sup>22</sup>

### **Avslutande reflexion**

De forskningsvistelser som redovisats ovan har avsatt en omfattande dokument-samling som finns i min ägo. Materialet har varit utspritt över en rad arkiv här hemma och utomlands. Självfallet vore det värdefullt om så många som möjligt kunde dra nytta av det hopbragta materialet. Min ambition är att ställa det aktuella beståndet till allmänhetens förfogande. Forskningsarkivet framstår därvid som det självklara alternativet. På så sätt skulle framtida forskare kunna både spara tid och minska sina kostnader för resor, bearbetningar och kopiering.

---

<sup>22</sup>Methodist Church 1993.; Baker 1965.



## Referenser

- Baker, E.C. 1965 A guide to records in the Leeward Islands. The University of the West Indies. Oxford.
- Brändström, Dan 1967 Det svenska arkivet i Västindien. I: *Västerbottens-Kuriren* . 28 december.
- Compte rendu 1846 du Roi de l'emploi des fonds alloués, depuis 1839 pour l'enseignement religieux et élémentaire des noirs. France marine colonies. Imprimerie Royale. Bibliothèque Nationale. Paris.
- Flax, Olva Odaterad *The influence of church and school upon the Antiguan Society. A study of the first 50 years after emancipation.* Antigua, West Indies. The Antigua Archives Committee. Antigua.
- Forsgren, Tuuli 2000 Language and Colonialism-Two Aspects. I: Lindmark, Daniel (Ed.), *Education and Colonialism, Swedish Schooling Projects in Colonial Areas, 1638-1878*, Kulturens frontlinjer 29. Umeå.
- Lamborn, Rolf K. 1964 The archives of Saint Bartholomew Rediscovered. I: *The Swedish Pioneer*. Vol. XV, January 1964. No 1, sid 33-44.
- Lindmark, Daniel (Ed.), 2000 Education and Colonialism, Swedish Schooling Projects in Colonial Areas, 1638-1878, Kulturens frontlinjer 29. Umeå.
- Lindmark, Daniel 2000 Diaspora, Integration, and Cantonization. Swedish colonial education from a theoretical, comparative, and concluding perspective. I: Lindmark, Daniel (Ed.), *Education and Colonialism, Swedish Schooling Projects in Colonial Areas, 1638-1878*, Kulturens frontlinjer 29. Umeå.
- Methodist Church 1993, in the Caribbean and the Americas. Archival Inventory. Belmont, St. John's Antigua, West Indies, August 1993.
- Missions-Tidning. 1834-1878.  
(Voyages aux) S:t Martin et S:t Barthélemy. (Echo de la Reine, 1938-1940).
- Rennard, Joseph 1931 *Essai bibliographique sur l'histoire religieuse des Antilles Françaises.* Secrétariat Générale des Antilles Françaises. Paris.
- Schnakenbourg, Christian 1969 Introduction aux Archives anciennes de la Guadeloupe (1754-1848). I: *Révue Historique*. Extrait du fascicule 491, Juillet-Septembre 1969, ss. 105-120.
- Sjöström, Rolf 1999 "En nödvändig omständighet - Om svensk slavhandel i Karibien". I: Raoul Granqvist (Red.), *Svenska överord. En bok om gränslöshet och begränsningar.* ss. 41-57. Stockholm.
- Sjöström, Rolf 2000 The Swedish Model? Education in Saint-Bethélemy during the nineteenth century. I: Lindmark, Daniel (Ed.), *Education and Colonialism, Swedish Schooling Projects in Colonial Areas, 1638-1878*, Kulturens frontlinjer 29. Umeå.
- Sjöström, Rolf 2002 Margaret Scott - Pedagog och pionjär i den svenska periferin. I: Heidi Hansson, Raija Kangassalo & Daniel Lindmark (Red.), *När språk och kulturer möts.* Festskrift till Tuuli Forsgren. ss. 229-238. Skrifter utgivna av Johan Nordlander-sällskapet 24; Kulturens frontlinjer. Skrifter utgivna från forskningsprogrammet Kulturgräns Norr 44. Umeå.
- Thirioux, Serge. Odaterad *Les problèmes posés par l'administration des îles de Saint-Martin et Saint Barthélemy* . Archives Départementales de la Guadeloupe, Basse-Terre. Numéro d'entrée: 1763.